

Antaget förslag rörande motion nr 11 från årsmötet 2003

Den av SAK:s förbundsstyrelse utsedda arbetsgruppen för behandling av motion 11 och motionssvaret från årsmötet 2003 har enats om nedanstående förslag till uttalande. Förbundsstyrelsen beslöt vid sitt möte den 4 april 2004 att ställa sig bakom uttalandet och föra det till årsmötet för beslut.

Stellan Hermansson

Peter Hjukström

Carl Schönmeyr

Bakgrund: Vid Svenska Afghanistankommitténs årsmöte i juni 2003 beslutades att motion nummer 11 "Om fred, nationellt oberoende och självbestämmanderätt" av Peter Hjukström, tillsammans med styrelsens motionssvar och tre principiella punkter som fastslogs av årsmötet, skulle ligga till grund för fortsatt debatt i SAK om synen på USA:s intervention och det aktuella läget i Afghanistan. En särskild medlemskonferens anordnades 15-16 november för att diskutera bl a denna fråga. Efter omfattande diskussioner så föreslog konferensen enhälligt till styrelsen att tillsätta en arbetsgrupp för att förbereda ett förslag till nytt uttalande i frågan. Styrelsen tillsatte Carl Schönmeyr, Peter Hjukström och Stellan Hermansson för att utarbeta detta förslag till uttalande.

Uttalande: Vid Svenska Afghanistankommitténs årsmöte i juni 2003 rådde stora motsättningar i synen på USA:s militära intervention i Afghanistan som inleddes i oktober 2001. Å ena sidan fanns ombud som menade att USA:s intervention måste fördömas och att de amerikanska trupperna omedelbart borde lämna Afghanistan. Å andra sidan menade andra ombud, i likhet med styrelsens motionssvar, att den amerikanska militära närvaron äger rum med den afghanska regeringens godkännande och därför inte kan betraktas som en ockupation, samt att ett omedelbart amerikansk tillbakadragande skulle framkalla en långt värre situation. Dessutom borde, enligt vissa ombuds uppfattning, all otillbörlig inblandning fördömas, inte bara USA:s. Årsmötet bestämde att inte fatta beslut i

att till årsmötet 2004 försöka komma till en gemensam konklusion. SAK respekterar att det inom organisationen finns olika analyser och synsätt på det svåra aktuella läget i Afghanistan. Under det gångna året har den aktiva interna debatten visat att kommitténs medlemmar visar respekt för varandras olika åsikter. Men också att det finns en vilja inom hela organisationen att denna debatt inte får leda till splittring, och i dess förlängning en hotande försvagning av SAK som organisation, såväl avseende verksamheten i Sverige som biståndsarbetet i Afghanistan. Allt sedan SAK:s bildande 1980 har solidariteten med det afghanska folket utgjort grunden för verksamheten. Informations- och opinionsbildning, insamlingsverksamhet och föreningsarbete har utgjort sinsemellan samverkande och avgörande element för att kommentera och positionera sig i förhållande till den afghanska verkligheten och sist men inte minst för att kunna möjliggöra den omfattande biståndsverksamhet som SAK i dag bedriver i 21 av Afghanistans 32 provinser. Mer än 9000 SAK-anställda arbetar med utbildning, sjuk- och hälsovård och med insatser för människor med handikapp. Detta arbete hjälper tusentals och åter tusentals människor till ett bättre liv i Afghanistan. Solidariteten med det afghanska folket är grunden för SAK:s verksamhet. Ingen medlem i SAK vill att detta bistånds- och solidaritetsarbete ska riskeras att försvagas, tvärtom vill vi att det utvecklas och förstärks. Ingen medlem vill heller tåga om övergrepp som riktas mot den afghanska befolkningen, tvärtom vill vi bidra till att ett kvarts sekel av övergrepp skall upphöra för att kunna ersättas av fred

och oberoende samt respekt för grundläggande mänskliga rättigheter – d v s avgörande element för att garantera det afghanska folket en värdig framtid.

Med detta som utgångspunkt kan Svenska Afghanistankommittén samlas kring följande tre principiella ställningstaganden gällande den aktuella situationen i Afghanistan:

- SAK motsätter sig all främmande inblandning i Afghanistans inre angelägenheter.

Alltsedan SAK bildades har detta varit en självklar grundläggande princip. Många stormakter, grannländer och andra stater har genom historien fram till idag blandat sig i Afghanistans inre angelägenheter under mer eller mindre dramatiska former. Idag riktar SAK utifrån denna princip kritik bl.a. mot USA:s militära framfart när de, med hänvisning till jakten mot terrorister utsätter civilbefolkning för militära attacker samt samarbetar med krigsherrar, som i många fall utgöres av krigsförbrytare som med vapenmakt tagit kontroll över befolkningen och tvingar folket att leva i fruktan. USA:s allians med sådana krigsherrar underminerar den av president Karzai ledda övergångsregeringens möjligheter att stärka kontrollen utanför Kabul. Denna politik utgör därmed en avgörande hävstång för de miljöer som ser en eskalering av det militära våldet som den enda framkomliga vägen. Det skydd och aktiva stöd som väpnade regeringsfientliga förband åtnjuter från olika grupper i Pakistan försvårar bistånds- och återuppbyggnadsarbete i stora delar av södra och östra Afghanistan. Olika iranska miljöers stöd till den dominerande krigsherren i nordvästra Afghanistan i kombination med andra regionala aktörers favorisering av och stöd till självvalda afghanska proselyter bidrar ytterligare till en fortsatt destabilisering och fragmentisering av det afghanska samhället. Möjligheterna att anordna allmänna val med ett rimligt folkligt deltagande som en förutsättning för demokratisk legitimitet äventyras samtidigt.

- SAK stöder Afghanistans rätt till nationellt oberoende och självbestämmanderätt. Många afghaner var nöjda med att se talibanerna försvinna från makten. De som hyste förhoppningar om att landet nu äntligen skulle få fred och hjälp till en nödvändig återuppbyggnad tvingas idag konstatera att det mesta av dessa förhoppningar fortfarande återstår att infria. Läget i Afghanistan är idag kritiskt. USA:s s k globala krig mot terrorn har inte bara misslyckats med att skapa fred i Afghanistan utan också med att minska terrorn. Civilbefolkningen har utsatts och utsätts fortfarande för svåra övergrepp från olika håll. Det är SAK:s skyldighet och dess policy som organisation att konsekvent och tydligt markera mot övergrepp mot den afghanska civilbefolkningen, liksom mot afghanska och utländska hjälparbetare i Afghanistan. Det är viktigt att SAK fullgör sin skyldighet härvidlag oavsett vilken part i konflikten som bär ansvaret. Det samma gäller i fråga om tillfångatagna stridande, där SAK aktivt måste verka för att folkrättens principer och regelverk respekteras, exempelvis i fråga om fångarna i Guantanamo Bay.

- SAK anser att det bästa sättet för att trygga säkerheten i Afghanistan vore FN-trupper byggt på deltagande av muslimska länder.

Det komplicerade läget i Afghanistan innebär att det inte finns några enkla lösningar för att trygga säkerheten. Militär trupp kan under vissa givna förutsättningar komma att bidra till att hindra kaos och öppet inbördeskrig. SAK:s ståndpunkt är att Förenta Nationerna är den internationella kraft som skulle kunna bidra till att garantera säkerheten i Afghanistan. FN åtnjuter ett helt annat förtroende bland breda afghanska befolkningsgrupper än de amerikanska trupperna. Skulle dessutom dessa FN-trupper kunna utgöras av styrkor från ett väl avvägt antal muslimska länder så skulle förtroendet bland befolkningen sannorlikt kunna öka ytterligare. Därigenom skulle det vara möjligt att skapa en utveckling till stabilitet, säkerhet och fred, vilket är grunden för att det afghanska folket ska kunna få bättre livsvillkor och demokrati. ■